

KRISTENT Perspektiv

5. ÅRG. NR. 4, 2002

Darwin kontra Skabelsen

Hvad der er det essentielle og grundlæggende i den kristne tro på skabelsen, og hvad kan vi være mere afslappede omkring, når vi konfronteres med udviklingslærens svar på livets oprindelse?

Side 2

Dogmefilm går tæt på

De danske dogmefilm har smidt effekterne ud og i stedet koncentreret sig om at fortælle vedkommende og stærke historier om livets modgang. Vi skriver om *Festen* og *Elsker Dig For Evigt*. Side 7

Tidens barnagtighed

Det moderne menneskes barnagtighed viser sig i tidens overfladiskhed og mangel på perspektiv. Spidsen tager temperaturen på en tid, hvor vi ikke ønsker at være forpligtet på noget. Side 15

LIDT OM BLADET...

Formålet med skabelsen

Udvikling og skabelse er igen til debat. Denne gang om, hvordan der skal undervises i skolerne om de to forklaringer på livets oprindelse.

I forsvaret for skabelsesberetningen i 1. Mosebog, i forsvaret for en Gud, som har skabt al liv og opretholder al liv er det dog også vigtigt at vide, hvad Gud ønsker at fortælle os på de første blade i Bibelen - og hvad der rent faktisk ikke står noget om.

Louis Nielsen forklarer i artiklen i dette blad, at vi må bevare perspektivet. Den videnskabelige forskning kommer og går - men Skaberen forbliver altid den "som er, som var og som kommer".

Det burde give os en ro i sindet, for "alt falder og står ikke med Darwin men med Gud som Skaber og Jesus Kristus som Frelser".

Hilsen

Redaktionen

Dødsriget og Himmeriget

Den sidste artikel om Narniabogen "Sølvstolen" taler om evigheds-længslen. Side 10

Islam og Kristendom

Der er dybe modsætninger mellem islam og kristendom, når det gælder læren om synd og skyld og det at forholde sig til Guds almægt. Side 17

Kampen mod Kedsomhed 2. del

I sidste artikel beskrev vi kedsomhedens væsen, men hvordan får vi begejstringen over livet tilbage - det liv, som er skabt af Gud og givet os som en gave? Side 5

Darwin

Kontra

Skabelse

Af Louis Nielsen

Dormålet for mig med at skrive denne artikel er ikke at gå ind i debatten om det ene eller andet standpunkt, men at bore i nogle af de forhold, som gør debatten så intens og til tider endda fjendsk samt at forsøge at finde en vej gennem det, som for nogle af os i det mindste er et dilemma:

Hvad er skabelsesberetningens virkelige ærinde, og hvad er afgørende for kristne at tro, og hvad kan vi tage mere afslappet på og i det mindste se på som muligheder?

Lad mig sige det med det samme, at jeg ikke har nogen særlige forudsætninger for at gå ind i debatten. Jeg skriver som "lægmand", men som lægmand, der i mange år har beskæftiget mig med Bibelen med en særlig forkærlighed for at tænke det bibelske vidnesbyrd sammen i en bibelsk teologi, som samtidig er nutidig og kan være ledestjerne gennem livet med dets mange spørgsmål, udfordringer og valg.¹

Bibelen er "den hellige Skrift", og den opfatter helt sikkert sig selv som Guds ord, som taler med Guds myndighed og med Guds autoritet. Skriften optegner en fremadskridende åbenbaring i frelseshistorie og i ord, talte af Guds tjenere. Den har sit åbenbaringshistoriske midtpunkt og sit dynamiske centrum i Jesus Kristus, Guds Søn, det evige og levende ord selv. Kristus både opfylder og stadfæster Skriften samtidig med, at den efter hans død og opstandelse formidles til os gennem ham.

Det gamle Testamente bliver for den kristne i kraft af, at Jesus lukker det op og forbinder

Den seneste tid har der været megen debat i medierne om udvikling og skabelse. Vi ser i denne artikel på, hvad der er det nødvendige, det essentielle i den kristne tro på skabelsen.

det med sig selv, en kristen bog. Og vores påstand er den samme som Paulus', at "kun i Kristus tages sløret bort"; Det gamle Testamente kommer først til sig selv og kan ses som én bog med et fælles centrum, når det ses og forstås ud fra Kristus.

Men formelt siger Bibelen ikke ret meget om sin inspiration og sin autoritet, begge ting er på forhånd givne, og de formelle definitioner og redegørelser går den ikke meget op i. Skriften er Guds ord i bred almindelighed, og i særdeleshed, når det ligefrem siges, at "Herren sagde" eller "Så siger Herren" eller "Herrens ord kom til". Men netop denne uhyre bredde i dens forskellige optegnelser gør spørgsmålet om inspiration og autoritet somme tider uhyre komplekst.

Bibelen's guddommelige tilblivelse og dens autoritet

bestrides både udenfor og indenfor kirken, men for os andre, som tror på Bibelens autoritet kan der være en tendens til også at insistere på en bestemt tolkning af Bibelens ord, også selv om den selv ikke er så insisterende og endda måske åbner for flere forståelsesmuligheder.

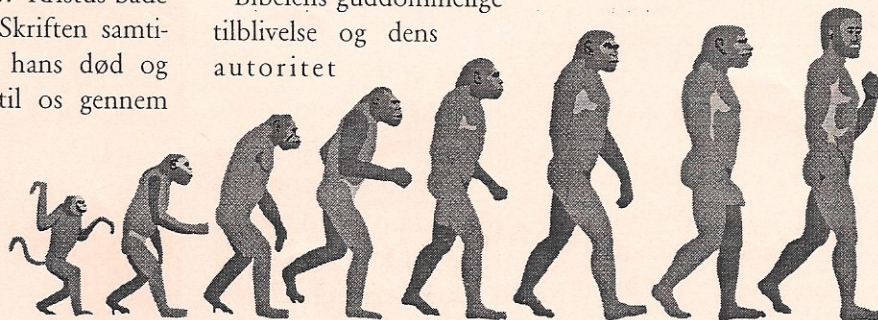
Darwinisme som ideologi

At verden og al natur og alt liv i verden er skabt af Gud, og at mennesket på en ganske særlig måde er "skabt i Guds billede, så det ligner Gud" kommer vi ikke uden om at måtte tro, hvis vi på nogen måde vil sige om os selv, at vi har en bibelsk tro.

Dette syn på både skabelse og historie er vanskeligt forenligt med Darwins teorier som disse sædvanligvis forklares og udlægges ikke mindst i populærvidenskabelige og lomme-filosofiske betragtninger.

Darwinismen er da også langt mere end en forklaringsmodel på livets og arternes opstående, den er tillige en filosofi, en ideologi og endda en religion for mange.

Så langt som den er blevet det, er det oplagt, at den forkastes og bekæmpes af kristne. Men tidsånden slås for sin darwinistiske opfattelse af livet, fordi darwinismen passer som fod i hose til en række ideologier paradoksalt nok spændende fra kommunisme til ekstrem liberalisme. Den lader sig let spænde for den ateistiske propagandas vogn, men passer egentlig også godt til new age og

postmodernismen med dens dybest set nihilistiske historiesyn.

Om darwinismen har skabt den moderne tidsalders filosofi, eller om den moderne filosofi har skabt darwinismen, er svært at sige, det er som det med hønen og ægget og spørgsmålet om hvem af dem, der kom først.

Derfor bliver reaktionen også, når darwinismen angribes, ofte så indædt og intolerant dramatisk, som den sidste tids debat har afsløret.

Forfejlet kristent angreb

Kristne skal dog passe på, at de ikke lader sig trække ind i debatten på et andet sted og på andre præmisser end dem, hvorom den egentlige kamp står.

Historisk set er det uklart, om Darwin med sin teori ønskede at underminere skabelsestanken. Nogen hævder, at han ligefrem blev forskrækket for sin egen opdagelse.

Givet er det, at det ikke så meget var Darwin, som så, hvad hans teorier kunne bruges til, som bestemte andre, hvis sigte og mål direkte var at nedbryde kristendommen og tage troen både på Gud og på dem selv fra menneskene.

Kirken var heller ikke vågen, og den måde den valgte at bekæmpe Darwin på ved at latterliggøre ham, var ikke kirken værdig. Kirken var vel i det stykke, som det så ofte har været tilfældet i kirkens historie, ikke selv alt for funderet i urokkelig tillid til Gud, men snarere opsat på at kæmpe for sin egen magt og autoritet end for Guds ære.

På den måde kom kirken måske til at være alt for fastlåst og alt for dogmatisk i en bestemt udlægning og forståelse af skabelsesberetningen, end Bibelen selv er.

Sådan er det stadig i dag, omend den meget store del af kirken er blevet helt verdsliggjort i sin tro og tænkning og dermed uden besvær har taget darwinismen til sig, i nogle tilfælde i sådan en grad, at der ikke længere er nogen plads for Gud som skaber, undtagen i en subtil symbolsk og eksistentiel forstand.

Tror vi på Jesus, og underlægger vi os hans autoritet, så tror vi også på skabelsen, idet han troede på skabelsen, så tror vi også på den særlige skabelse af manden og kvinden, som fortælles i 1

Mos 1 og 2, for det gjorde han.

Åbenhed for videnskaben

Men at tro det er ikke nødvendigvis det samme som at hævde, at verden og jorden kun er ca. 10000 år gammel, at skabelsen forløb over nøjagtigt 6 gange 24 timer, at hvert eneste dyr, som findes i jordens fauna er skabt fikst og helt færdigt, som vi kender det i dag.

Om de dele har jeg ikke mere end folkeskole- og gymnasieviden, og min interesse for disse ting har ikke været tilstrækkelig stor til, at jeg har gidet eller orket at pløje en masse litteratur

**FOR OS STÅR OG FALDER
TINGENE IKKE MED DARWIN,
MEN STÅR OG FALDER MED GUD
SOM SKABER OG JESUS
KRISTUS SOM FRELSER.**

herom igennem.

Jeg udelukker ikke, at Gud kan have gjort det præcis, som det står skrevet i 1 Mosebog 1 og 2, men adskillige af de spor, som astronomen, geologen og biologen arbejder med, peger i anden retning, og jeg kan i min læsning og min forståelse af Bibelen ikke se, at der er noget i disse kapitler og i Bibelen iøvrigt, som hindrer os i både at følge astronomen, geologen og biologen og alligevel holde fast ved skabelsestroen ikke blot i bred almindelighed men også i særdeleshed.

For mig synes Bibelen selv, ganske

vist ikke direkte, men i allerhøjeste grad indirekte at lægge op til et univers, der er uendeligt stort og også uendeligt gammelt uden alligevel at være evigt, men netop skabt.

Bibelens åbenbaring af Gud og Guds majestæt, evighed og uendelighed lægger ligesom op til det. Vi ved ikke, om den verden, vi kender, er den eneste verden, Gud har skabt, og om at han har skabt verdener før vores verden. Heller ikke ved vi, om liv kan have været til forud for den konkrete skabelse af livet på jorden, kulminerende med mennesket i Eden i 1 Mos 2.

Og selvom jeg ikke har nogen viden om disse ting, vil jeg heller ikke udelukke, at menneskelignende væsener kan have været til forud for Adams og Evas skabelse. Det er afgjort muligt, at jeg tager fejl, men jeg kan ikke se, at det er aldeles udelukket.

Generelt tror jeg nemlig, at vi tror os vide mere end vi ved, og mere end, hvad der strengt taget er åbenbaret os. Gud kan som sagt have skabt verdener og lade verdener tilintetgøre før skabelsen i Bibelens begyndelse.

Det falder ikke med Darwin

I beretningen om skabelsen og syndefaldet begynder Gud den forløsning af jorden og livet på jorden, som kulminerer i, at Gud sender sin Søn til verden, som menneskenes Frelser fra synd og død, og hvis endelige fuldendelse finder sted i skabelsen af de nye himle og den nye jord.

1 Mosebogs indledende kapitler må retteligt opfattes som første akt i frelseshistoriens drama. At betragte dem udenfor dette drama, som om de kun kan opfattes som en bogstavelig redegørelse for den absolutte skabelse, forekommer mig at være en unødvendig slutning og ikke den, som hjælper os bedst i gang med at forstå Bibelen.

Det er måske en meget personlig tolkning, så personlig, at den ikke kan have værdi for andre. Jeg har den dog ikke fra mig selv, men flere før mig, som har arbejdet med disse spørgsmål, har tænkt i lignende baner.

Adskillige konservative og inderligt bibeltro bibelfortolkere, som jeg har støttet mig til gennem år og dag, har tolket skabelsesfortællingen sådan, at den ikke nødvendigvis kom i konflikt

med den etablerede videnskab. Og flere Kristustroende og bibeltro videnskabsmænd, som i deres professionelle karriere har skullet tage stilling til disse ting, har i hvert fald i et vist omfang kunne tilslutte sig både Darwins teorier og Bibelens skabelsesforståelse uden at de har følt sig skizofrene, eller at de på anden måde har skullet gøre vold på sig selv.

Darwinismen forklarer langt fra alt omkring livets opståen og slet ikke omkring livets mening. Her giver skabelsesberetningen fuld mening uden nødvendigvis at ville forklare. Dens ærinde er primært at forkynde den Gud, som har skabt os og sat os i verden med hensigt, mål og formål.

Darwinismen er en videnskabelig teori med huller og mangler. Og videnskabelig forskning og tænkning står ikke stille, for ustandseligt spørges der, og nye fund, nye iagttagelser og ny måde at tænke på vil måske en dag afvise darwinismen for at fremkomme med nye teorier, som måske ikke vil være mere spiselige for os kristne.

Men Skaberen er og forbliver altid den, "som er, som var og som kommer". Det skulle få os til at være afslappede. For os står og falder tingene ikke med Darwin, men står og falder med Gud som Skaber og Jesus Kristus som Frelser.

Lad os dog vedgå, at der er mange gåder i skabelsen, vi ikke forstår, og som Gud ikke har fortalt os noget om. Den dogmatiske darwinisme vil påstå, at den har givet det endegyldige svar på alt. Netop her er dens akilleshæl. Lad os dog ikke forsøge at gøre os mere kloge, end der er belæg for i Skriftens åbenbaring.

Til tidernes ende er det både hæderligt og troværdigt at recitere med på trosbekendelsens første led:

"Jeg tror på Gud Fader den Almægtige, Himmelen og jordens skaber".

Til tidernes ende kan vi også istemme med salmisten:

"I evighed, Herre, står dit ord fast i himlen" (Sl 119:89).

En dag vil Gud måske fortælle os, som han fortalte Moses vores historie, hvor-

SKABELSESBERETNINGEN

GIVER FULD MENING UDEN

NØDVENDIGVIS AT VILLE

FORKLARE. DENS ÆRINDE ER

PRIMÆRT AT FORKYNDE DEN

GUD, SOM HAR SKABT OS OG

SAT OS I VERDEN MED HENSIGT,

MÅL OG FORMÅL.

dan den begyndte, og hvad meningen med den er, men fortælle den sådan, at de spørgsmål, som vi stiller, og som vi er så interesserede i, bliver besvaret.

Men jeg tvivler på, at svaret bliver bedre, mere meningsfyldt og bedre egnet til at leve på og dø på, end det svar, han allerede har givet i Bibelens allerførste kapitler, og det alle paradokser, som de rejser i forhold til vores tid, til trods.

Note 1:

At Guds ord skal have netop den betydning og praktiske værdi for os fremgår efter min opfattelse af Skriften selv, som disse fire skriftsteder, udvalgt blandt talrige andre fuldt ud illustrerer:

"Men han (Jesus) svarede: "Der står skrevet: "Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund" (Matt 4:4).

"Alt, hvad der tidligere er skrevet, er jo skrevet, for at vi skal lære af det, så vi med udholdenhed og med den trøst, som Skrifterne giver os, kan fastholde håbet" (Rom 15:4)

"Fra barnsben kender du De hellige Skrifter, der kan give dig visdom til frelse ved troen på Kristus Jesus. Ethvert skrift er indblæst af Gud og nyttigt til undervisning, til bevis, til vejledning og til opdragelse i retfærdighed, så at det menneske, som hører Gud til, kan blive fuldvoksnet, udrustet til al god gerning" (2 Tim 3:16-17).

"Så meget mere fast står profeternes tale for os, og den gør I ret i at være opmærksomme på som på en lampe, der skinner på et mørkt sted, indtil dagen bryder frem, og morgenstjernen stiger op i jeres hjerter" (2 Pet 1:19).

Menneskets oprindelse

Apropos mediedebatten om darwinisme og skabelse bragte **Kristeligt Dagblad** dette korte indlæg, som efter min mening er et af de bedre:

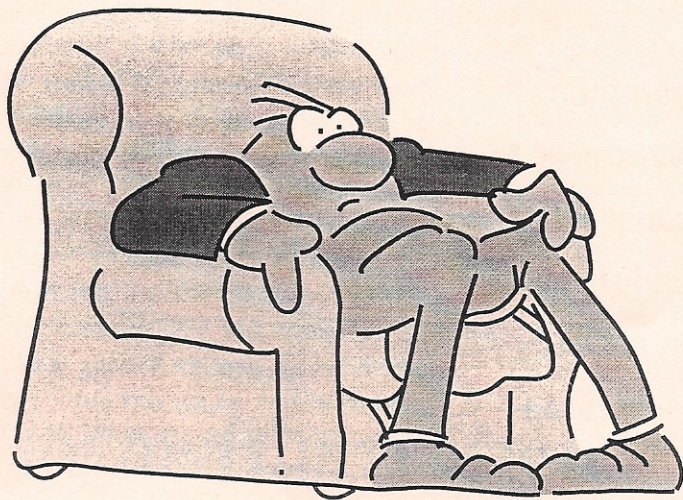
Menneskets oprindelse er et tema, som alle dage har beskæftiget det søgende menneske. Det er jo det gamle spørgsmål om tro og viden, der hver tilbyder sine præmisser. Menneskenaturen er udrustet med vegetative og sensitive kræfter som dyrene, men dertil åndsevner. Medens dyrene lever ubevidst og således er identificeret med dets sanseindtryk og drifter, så søger mennesket identitet og bevidsthed om at være en person, et "jeg" og et "du".

Den jantelov, som har plaget vort kulturmønster i mange år, indskærper: Du skal ikke tro, at du er noget. Nej, men du er nogen, en person, en identitet, et unikt jeg - og tilmed i besiddelse af personens værdighed.

Det står i centrum i skabelsesberetningens menneskesyn: Gud skabte mennesket i sit billede, ja i sit billede skabte Han det. Den forståelse har også biologisk grundlag, der bekræfter den i celleforskning og genetik, som har vist et utal af variationsmuligheder, når et nyt menneske begynder et unikt udviklingsforløb.

Starten er skabt, forløbet er i udvikling. Tro og viden er ikke ækvivalent, men har et budskab til hinanden. I virkeligheden er der tale om to enkle spørgsmål: Hvorfor og hvordan? Troen spørger: Hvorfor skabte Gud himmel og jord? Videnskaben tilføjer: Hvordan gik det hele til? Svaret kan ikke være et enten-eller, men må nødvendigvis være et både-og.

Flemming Kieler, læge

Kampen mod Kedsomhed

Af Carsten Thomsen

Kedsomhed angriber alle, men den kan udvikle sig til en mere grundlæggende livslede og apati. Hvad gør vi ved den, og hvordan kommer vi igen op af sofastolen?

Den første artikel handlede om kedsomhedens anatomi, årsagerne til, at kedsomheden er så udbredt og samfundet så gennemtrængt af kedsomhed, at vi har udviklet et utal af fornøjelser og adspredelser for at holde kedsomheden fra døren. I de næste to artikler vil vi koncentrere os om at finde en kur mod kedsomhed.

Vi må indrømme, at kedsomheden også er krøbet ind i kirken. Hvor langt ind på rækkerne er svært at afgøre, for vi er nok mere påvirket af den tid, vi lever i, end vi er villige til at indrømme.

Det er ikke noget vi siger højt, men indimellem føles gudstjenesten tør og kedelig, Guds Ord er for os blevet forudsigeligt og har mistet sin friskhed, fællesskabet føles trivielt, arbejdet føles monotont og familielivet stillestående.

Bagved ligger der måske en dybere og mere skræmmende erkendelse: At Gud for os er blevet kedelig. Eller rettere, at livet med Gud blevet kedeligt. At vi forbliver uberørt og ubevæget i Guds nærvær er en alvorlig ting og afslører

en goldhed og tomhed hos os selv.

Hvordan overvinder vi denne dybere kedsomhed, som undertiden sniger sig ind på os, som i nogen tilfælde kan plage os helt hen i livslede? Vi kan nærme os et svar ved at betragte det modsatte af kedsomhed, som kan findes i ord som engagement, lidenskab, begejstring, entusiasme, målrettethed, forundring og passion for livet og over for Gud.

Det er sjældent de ord, vi i første omgang vil bruge som synonyme for vort kristenliv, for det findes i deprimerende små mængder i kirken i dag.

Et begejstret liv

Først og fremmest må vi reflektere Guds eget engagement over for hans skabning. Gud keder sig ikke over denne verden. Han er fyldt med en dyb lidenskab og er intenst involveret i menneskers liv. Han er hver dag begejstret over det liv, som han opretholder ved sit mægtige Ord. Og hans hjerte er fyldt med sorg over den fordærvede verden og menneskers lidelser.

Den engelske journalist og skribent C. K. Chesterton skriver, at Gud har "barndommens evige appetit", og måske er det denne appetit på tilværelsen, som vi mangler, måske er vi blevet for lunkne over for det liv, Gud har skænket os:

"Det vi trænger til, vi med vor titanske tro og trods, er ikke en kølig anerkendelse af tilværelsen som et kompromis, men vi trænger til at komme i et forhold til tilværelsen, der hviler på

et had og en kærlighed, som kommer fra hjertet og går til hjertet. Vi ønsker ikke, at glæden og vreden skal neutralisere hinanden og frembringe en knarvorn tilfredshed, vi ønsker en heftigere fryd, en heftigere misfornøjelse. Vi vil føle universet på en gang som troldens slot, der skal stormes, og alligevel som vor egen stue, til hvilken vi hver aften kan vende tilbage."

Det er Chestertons livsbekræftende indstilling. For ham er livet en skat, som vi hvert øjeblik står i fare for at miste, livet er en overhængende risiko, en uafsladelig kamp mod tilintetgørelsens kræfter. Chestertons svar er et stormende, latterungende, mangfoldigt varieret Ja til livet.

For det moderne gudløse menneske er tilværelsen en håbløs labyrint, men med blikket rettet opad mod Gud bliver det en meningsfyldt tilværelse.

"En heftigere fryd og en heftigere misfornøjelse". Det er kristenlivet befriet for kedsomhed. Det er at være lidenskabeligt, aktivt involveret i livet med Gud og i livets mange muligheder. At kunne glæde sig med de glade og græde med de grædende er en god pille mod kedsomhed. Det er livsvisdom fra Bibelen, som er blevet talemåde, men virkelig i alt hvad vi gør at føle Guds glæde og føle hans hjertes smerte vil give livsleden dødsstødet.

At være i verden men ikke af verden er en aktiv kamp mod synden, djævelen og verden - det introducerer en spænding i tilværelsen, et drama, som vi må gå aktivt ind i. At leve vort liv i lyset af, hvad Herren har gjort for os i Kristus,

og i lyset af håbet om Kristi komme.

Et kald fra Gud

En af årsagerne til kedsomheden beskrev vi i første artikel, nemlig tomheden og formålsløsheden ved det moderne menneskes tilværelse uden Gud. Modsat er det kristne liv fyldt med mening og har en klar retning. Som Chesterton er inde på, så indeholder kristenlivet et kald: "trollens slot, der skal stormes", som han poetisk beskriver det.

Os Guinness skriver i sin tankevækkende bog "The Call", at vort kald, eller rettere Guds kald til os vil eliminere kedsomheden.

"Personligt kaldet af Skaberen af universet, får alt det vi gør en mening og betydning, der flammer i hvert sekund og centimeter af vort liv. Udfordret, inspireret, irtettesat og opmuntret af Guds kald, kan vi ikke blot et øjeblik falde hen i det behagelige, det midelmådige, det banale og det kedelige. Kaldet er altid højere, dybere og mere vidtrækkende...Kort sagt, hver gang ladhedens dampe stiger fra det moderne livs sump og truer med at overvælde os, så kniber Guds kald os i armen, og vi vågner brat. Mod den mest dovne fristelse til at udbryde "hvem bekymrer sig om det?" er kaldet den altoverskyggende motivation, det ultimative "hvorfor". Gud har kaldet os, og på intet andet tidspunkt er vi mere os selv, end når vi rækker ud og besvarer kaldet. Gaben er intet svar til dette kald.

Guinness definerer i bogen Guds primære kald: "Kaldelse er den sandhed, at Gud kalder os til sig selv så afgørende, at alt hvad vi er, alt hvad vi gør og alt, hvad vi har bliver omgivet med en særlig hengivenhed, dynamisme og retning og levet ud, som et svar på hans kald og tjeneste."

Taknemmelighed til Gud

Kedsomheden sætter sig fast, når vi er holdt op med at betragte livet som et kald, og når vi ikke længere er taknemmelige over Skaberen og skabelsen.

Taknemmelighed til Gud over livet i al dets mangfoldighed er en af de ting, som karakteriserer kristne og gør deres livsindstilling helt anderledes end den vantro? Denne grundlæggende erkendelse af vores totale afhængighed af

*"Udfordret, inspireret,
irtettesat og opmuntret af
Guds kald, så kan vi ikke
blot et øjeblik falde hen
i det behagelige, det mid-
delmådige, det banale og
det kedelige".*

Os Guinness

Livets Kilde har Brorson udtrykt smukt i en kendt salme:

Det mindste græs jeg undrer på
i skove og i dale,
hvor skulle jeg den visdom få,
om det kun ret at tale!

Verden kan forundres over græsset, over naturen, men den dybe sande taknemmelighed ejer verden ikke, for der er dybest set ikke nogen Skaber at være taknemmelig over for.

På overfladen kan det synes, at verden er blevet et mere spændende sted. Aldrig har vi haft så mange muligheder, så mange valg, så mange fornøjelser og adspredelser - alligevel er der paradoksalt nok en lede ved livet. Vi kan se de mest eksotiske naturprogrammer, men vi standser ikke op for at dufte til rosen. Vejret er ikke længere denne mysteriøse kraft, hvorigennem vi mærker Guds hånd banke på vor rude, men "vejrguderne" er reduceret til en kold meteorolog, som med teknikerens præcision dissekerer højtryk og lavtryk. Maden er ikke et dagligt under, men blot et køleskab, som forventes at være fyldt op. Et tag over hovedet er ikke en kilde til taknemmelighed, men en stadig irritation over, at man ikke bor i naboens hus, der er dobbelt så stort.

Spørgsmålet er om ikke den moderne tilværelse og den tekniske revolution fjerner den umiddelbare taknemmelighed til Gud på mange områder af vort liv. Står vi over for at miste noget, så vækkes dog denne taknemmelighed igen. Er vort job i fare, da tænker

vi ikke på lønforhøjelse, men blot på glæden ved at have et job. Er vort legeme svækket alvorligt, så ønsker vi blot at blive raske og alt andet i vort liv får et skær af ubetydelighed mod det ene: At være i live.

Som kristne har vi alle haft et møde med døden: Vi er alle døde og begravet med Kristus og opstået igen med Kristus. Det er ikke bare en teologisk spidsfindighed, men en åndelig virkelighed. Vi er født på ny, vort gamle jeg er begravet og noget nyt er blevet til. Vi kan allerede nu i Kristus, med hans Ånd i os, leve dette nye liv i opstandelsens kraft.

"I skal aflægge det gamle menneske, som hører til jeres hidtidige levned....og I skal fornyes i sind og ånd og iføre jer det nye menneske, skabt i Guds billede med sandhedens retfærdighed og fromhed." Ef. 4:22-23.

Grib dagen

En af mine yndlingsfilm er Døde Poeters Klub. Den handler om, hvordan en lærer på en kostskole for drenge inspirerer eleverne til at se på livet med nye briller, at betragte deres egen tilværelse i et helt nyt perspektiv og indblæser i dem nyt gå-på-mod og begejstring, fx i scenen, hvor han beder dem stille sig på skrivebordet for at se på klasseværelset fra et andet ståsted.

I startscenen bliver der læst et vers op:

Pluk jeres roser, mens I kan
jeres tid er snart til ende
Blomsten, som glad i lyset står
i morgen dør kan hælde.

Den latinske sætning for "pluk jeres roser, mens I kan" er Carpe Diem og det betyder Grib Dagen, forklarer han. Eleverne står foran et glasskab og kan se klassebillederne fra de gamle årgange og han hvisker til dem, "Grib Dagen....gør jeres liv ekseptionelle".

Den lille gruppe elever, vi følger, gør på hver sin måde op med sit liv og begynder at "Gribe Dagen".

Problemet med filmens vision er dog, at argumentet for at gribe dagen er, at de hver især skal ende som kompost for påskeliljerne". Det er jo ikke det mest opmuntrende. En form for hedonisme, som siger at vi skal "spise, drikke for i morgen skal vi dø". Der er

selvfølgelig en sandhed i det. Vi bliver til støv (Salme 90:3), men dog ikke for evigt (1. Kor. 15), og dette perspektiv mangler.

Som kristne skal vi "gribe dagen", fordi dagen er en gave fra Guds nådige hånd, og vi må modtage denne dag, som den ubegribelige skat den er, udnytte dagen til dens yderste og glæde og fryde os på den. Den måde, vi gør

vores liv ekceptionelle, er at modtage denne dag som en gave og i taknemmelighed selv at give Herren vort liv som en gave. Vore talenter, evner, tid, ejendele, ord og handlinger.

Gud har givet os dagen som en gave, og derfor kan vi gribe dagen, Carpe Diem.

En teolog har sagt, at kristendommen er "fejringen af virkeligheden i

Guds nærvær".

Denne daglige opmærksomhed på kaldet, taknemmeligheden over Guds gaver og fornyelsen i sind og ånd vil også resultere i et liv, hvor øjeblikket er fyldt med mening, hvor vi kan gribe dagen.

Dogmefilm: Festen

At få ens fortidige synder eksponeret foran hele sin familie er vel et af de værste mareridt, man kan forestille sig. Og så den værste og hemmeligste af alle: Incest.

Men det er netop, hvad der sker for faderen ved hans 60 års fødselsdagsfest. Sønnen hiver to taler frem af inderlommen og faderen skal vælge en af dem.

Han vælger "sandhedstalen" - og sandheden springer som en bombe midt i det gode selskab: Sønnen fortæller, at faderen har forgrebet sig på ham, da han var barn.

Det er oplægget til den første af de nu så omtalte dogmefilm. Festen står stadig som den stærkeste og mest overrumplende af alle dogmefilmene - det er filmkunst, som ætser sig i sjælen og ikke giver slip på en.

Skjuler synden

Vi vil gøre næsten alt for at skjule synden, dække over den med fine miner, ja, selv når den som her bliver afsløret i al sin gru bliver den i første omgang fejlet under bordet, ignoreret som en bagatel, der ingen betydning har. Men ikke denne aften på det afsidesliggende slot et sted i Nordsjælland.

Instruktøren Thomas Vinterberg skildrer med sit håndholdte kamera den nærmest surrealistiske fest, som den udvikler sig til en mere og mere grotesk aften, hvor de forskellige familiemedlemmer tvinges til at se den ubærlige sandhed i øjnene.

En aften, hvor åbenbaringen af familiens skjulte synder for altid vil vride familien ud af dens i forvejen løse led.

Sønnen bevæger sig på grænsen til det psykotiske, og det gør det ikke nemmere for gæsterne at tage ham på ordet. Faderen formår ikke at forholde sig til sin misgerning - han fornægter det så længe han kan, prøver at tale sønnen til fornuft, tale gæsterne, sin kone og sig selv til fornuft.

For sen bekendelse

Som filmen skrider frem afsløres endnu en tragedie. Faderens yngste datter har begået selvmord, da hun ikke har kunnet leve med forstillingen efter faderens misbrug af hende. Hendes afskedsbrev bliver fundet af hendes søster, der læser det op under festen.

Det er den endelige afsløring, der gør, at ingen mere kan skjule forbrydelsen. Og faderen går allersidst til bekendelse ved den afsluttende morgenbuffet - han indser - alt for sent - at han har mistet sine børn, sin kone og aldrig vil se dem igen. Bekendelsen er det eneste lille glimt af håb i en mørk historie.

At kombinere den værste synd med en storslået rund fødselsdag, hvor alle masker er taget frem giver en dramatisk effekt, og Vinterberg udnytter den til fulde.

Det er en film om skjulte synder, om fordækthed og facader og hvad mennesker gør af fagter for at skjule sig i "haven" så længe som muligt. Det er en film om, hvor svært det kan være at se sandheden i øjnene, at bekende synden. Og ofte, som her, sker det alt, alt for sent.

Carsten Thomsen

I sommer snakkede jeg med flere på det kristne studiecenter L'abri, og der havde flere til min store overraskelse set flere af de nye danske dogmefilm.

To lærere var endda i gang med at analysere filmene til senere diskussioner blandt de studerende.

Jo, dogme-begrebet har bragt dansk film langt ud over de danske grænser og skabt et frisk pust i filmverdenen. Historien og dialogen er i dogmefilmene i centrum. De monumentale kulisser, stuntmen, filmmusik, lyssætning, ja alle de traditionelle effekter er blevet kastet ud ad vinduet.

Tilbage står vi med et håndholdt kamera og nogle skuespillere og en god historie, der skal fortælles. Det var visionen, da "dogmebrødrene" (bl.a. Lars von Trier og Thomas Vinterberg) gik i gang med film, hvor de forpligtede hinanden på disse "kyskhedsløfter".

Den første film er allerede blevet en klassiker, som instruktøren Thomas Vinterberg kan se tilbage på med vemod, for han overgår det næppe. Vi bringer en anmeldelse af den her, og tager samtidig et større spring og anmelder den i skrivende stund seneste af de danske dogmefilm, *Elsker dig for Evigt*.

Titlen har dette endegyldige over sig, men da det handler om utroskab, så er vi klar over, at løfterne punkteres, og at det ikke ender som i instruktøren Susanne Biers publikumssucces *Den Eneste Ene*, hvor lykken smiler til de elskende.

Det er ikke en komedie, men et stilskifte for Bier og hendes alvorligste film til dato. Det kommer til at knage i kernefamilien, tilværelsen knuses for kæresteparret, og vi føler sympati med alle i denne nuancerede film.

Som i *Den Eneste Ene* sætter en trafikulykke gang i handlingen. Joachim, der lige har friet til sin eneste ene, Cecilie, køres ned og bliver lam fra halsen og nedefter. Marie, der rammer ham med sin bil, er gift med lægen Niels, og hun beder sin mand om at snakke med og trøste Cecilie. Hvad Marie ikke ved er, at han langsomt bliver forelsket og indleder et forhold til Cecilie.

Et virvar af følelser

Det er udgangspunktet for en fortælling, som bliver båret af nogle bragende gode skuespilpræstationer, især af Mads Mikkelsen, der spiller Niels. Han har så mange lag og udtryk. Den stabile familiefar, den professionelle læge over for patienten, så følsom og trøstende i forholdet til Cecilie, så pludselig på gyngende grund i familien i et virvar af løgne og utroskab, så lykkelig igen hos Cecilie. (Lidt unødvendigt, at der er så påtrængende sexscener i filmen, for ret beset handler det ikke så meget om seksuelt begær, som om den tryghed og trøst, der søges midt i katastrofen - det er blot det forkerte sted, de søger trøsten).

Cecilie er ligeledes splittet. Hendes kæreste Joachim, der ligger hjælpeløs på hospitalet, vil intet vide af hende i starten, og hun bryder sammen, fordi hun ikke kan trænge gennem den mur af hårdhed, som han ruster sig med. Hans bitre bemærkninger, som han spyrrer ud mod den uretfærdige verden og mod hende, er det eneste humoristiske indslag i filmen, men det er mere galgenhumor, der ikke har det forløsende element. I stedet bliver hun

“
Erklæringen For Evigt er jo kærlighedens ideal, ægteskabets garant for overlevelse. Men bæres løftet kun afens eget skrøbelige selv, er vi allerede på gyngende grund fra starten.
”

ved med at ringe til Niels og deres ven-skab udvikler sig hurtigt henimod den fatale affære.

I baggrunden af utroskaben står Marie, spillet af Paprika Steen, som en selvopofrende og gennemsympatisk kone, der har skyldfølelser over at have kørt en mand ned - og hun ønsker bare at få sit ene faste holdepunkt i tilværelsen tilbage - sin mand. Og datteren Stine, der lang tid før de voksne, har fornemmet, at der er noget, som truer familien.

Familien erstatter religion

Susanne Bier siger selv i et par interview om filmen, at den viser, at livet er

skrøbeligt. Det uventede, katastrofen, kan ske og det er ikke kun Joachim, der bliver ramt af bilen. Det handler nu om, hvordan man samler stumperne op, hvordan man modtager ulykken.

- Det spirituelle, den religiøse tro, er blevet afløst af familielivet og af det private. Det er blevet vores fundament i livet, og det skyldes nok ikke så meget filmene. De er blot blevet symptom for et fænomen. Jeg er selv meget kritisk over for disse ting. Jeg finder det simpelt hen som et uopfyldeligt krav, at familien skal erstatte det religiøse, siger hun til Politiken.

Erklæringen For Evigt er jo kærlighedens ideal, ægteskabets og forholdets garant for overlevelse. Men skal løftet kun bæres af ens eget skrøbelige selv, er vi allerede på gyngende grund fra starten. Er der intet udenfor tilværelsen, der sammenføjer, intet udenfor kernefamilien, som kan holde fast, når alting ryster - så er fundamentet meget løst. Der er vel en reel fare for, at vi idylliserer familien og gør den til fundamentet, i stedet for Gud, der i sandhed elsker evigt.

I virvaret af løfter, ansvar, forelskelse og kærlighed samler puslespillet sig ikke fint. Susanne Bier har dog nådigt ladet der være løse ender, og her er der et stille sagte håb om forsoning mellem Marie og Niels.

Carsten Thomsen

Night M. Shyamalan er en af de mest interessante filmskabere for øjeblikket. Hans seneste film, *Signs*, handler som hans øvrige om det overnaturlige - og har også fået hans vandmærke: En overrumplende slutning. (Hans to forrige film er *Den Sjette Sans* og *Unbreakable*).

Det synes som om, at Shyamalan ikke kan slippe tanken om, at der må være en overordnet ide og mening med tilværelsen. I *Signs* giver han sig tid til at udvikle temaet om mirakler, tegn, tro og tvivl på det overnaturlige - og tager også kristendommen med som et element.

Filmen starter med en umiskendelig Hitchcock stemning og et tegn. Store geometriske cirkler i en kornmark. Disse fænomener kom frem i offentlighedens lys i 1970'erne, men blev også bortforklaret, da flere stod frem og fortalte, hvor nemt det var at lave disse ovale huller i hvedemarkerne. Kornmarken tilhører filmens hovedperson, præsten Graham Hess.

Han lever på gården med sine to børn, en pige og en dreng, og sin yngre bror. Graham Hess er i starten overbevist om, at cirklerne i hans mark kan forklares med drengestreger, men flere mystiske hændelser giver ham en klar fornemmelse af, at ikke alt er, som det skal være.

I stedet lægges der op til en storstilet invasion fra rummet. Nu kunne man tro, at vi ville få en *Independence Day 2*, men Shyamalans film handler ikke så meget om små grønne mænd, der besøger vor planet - der bliver intet tju-bang opgør med slimede uhyrer som i de mere slagkraftige alien-film. Der fokuseres mere på frygten for det ukendte, på tegnene. De tegn, som peger på, at der er mere mellem himmel og jord, der peger på fænomener, som ikke kan forklares, ikke logisk kan viskes bort.

De bragende special-effects erstattes med hverdagslydene for at skabe en fortættet og mystisk stemning. Vindens susen i træerne, hundens gøen, fodtrin her og der, støj i kornmarken, og så stilheden. Instruktøren får os til at lytte

nøje efter hele tiden, for de underlige lyde er tegn på, at der er noget galt.

Har lagt præstekraven

Stort set hele filmen foregår på det lille landsted - og de forunderlige begivenheder om rumskibe rundt om i verden opleves kun af familien gennem nyhederne på fjernsynet. Fader Graham Hess er dog ikke nem at overbevise. Siden hans kone omkom i en trafikulykke har han lagt præstekraven på hylden. Han har mistet troen på Gud, og er holdt op med at bede.

I en scene taler Graham med sin bror Merrill om tegnene. "Der er ingen, som tager sig af os. Vi er helt alene", siger den disillusionerede Graham. Hvordan kan man bevare troen på en Gud, som river ens kone bort i en trafikulykke? Det må være en tilfældighed. Der kan ikke være nogen overordnet mening med en sådan tragedie.

Eller kan der?

"Er du en af de personer, som ser tegn? Ser mirakler? Eller tror du, at det bare er held?" spørger Graham sin bror, der fastholder, at der er en dybere mening med tilværelsen. På et tidspunkt bliver han helt bange for Graham, der i en krisesituation forbander Gud.

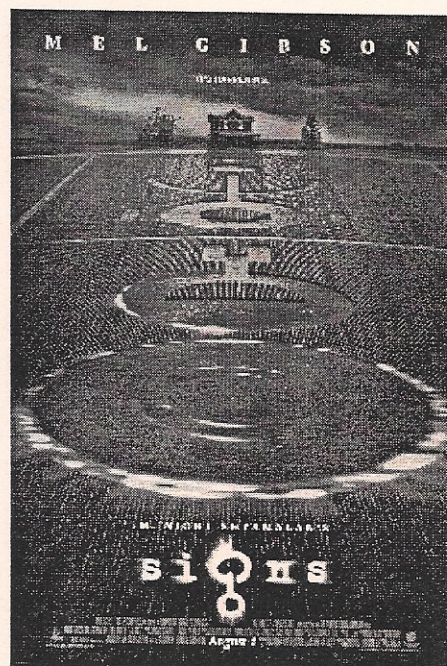
I en scene har familien erkendt, at de ikke kan holde det fremmede fra døren. De sætter sig for at spise det sidste måltid, inden katastrofen, men børnene vil ikke spise, før der er bedt bordbøn.

"Der bliver ikke bedt mere i dette hus", fastholder faderen strengt i en afvisning af, at de højere magter kan beskytte dem.

Men filmens slutning får alligevel sat en tyk streg under, at troen på det transcendent er en styrke - ikke en svaghed. Der er en mening med det, som sker for familien Hess. Tingene får en dybere sammenhæng, som jeg ikke skal afsløre, men i hvert fald er det opløftende at se, at præstekraven igen bliver taget på.

Spiritualitet uden Gud

Shyamalan har ikke meget til overs for

det absurde i tilværelsen. Et materialistisk verdenssyn, der lukker miraklerne ude og kun tror på lunefulde tilfældigheder, på at mennesket er kastet ind i et upersonligt univers.

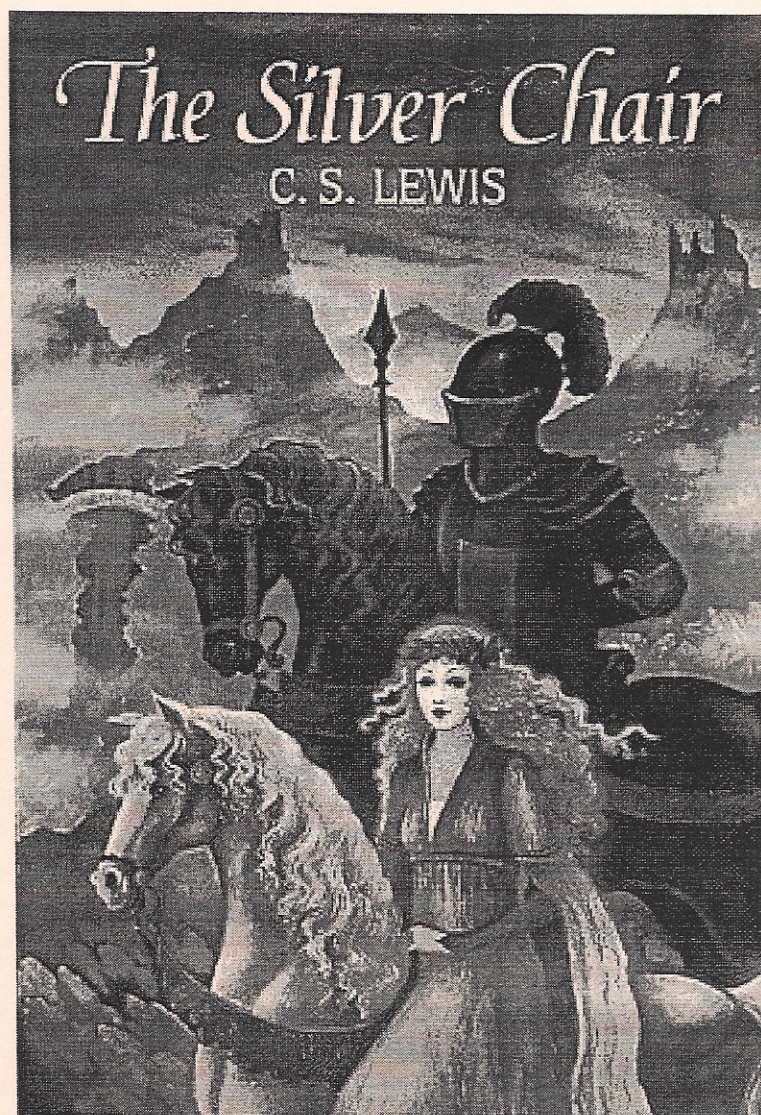
Selvom instruktørens spiritualitet ikke afslører nogen konkret ortodoks tro på en bibelsk Gud, så prikker han til det menneske, der helt har opgivet at søge efter en dybere mening med tilværelsen.

Svaret får dog lov at forblive flygtigt. For hvor tegnene peger hen er et ubesvaret spørgsmål - tegnet leder ikke til en stjerne over Betlehem, til en konkret åbenbaring af Gud. Som så mange andre film, der i denne tid leger med det åndelige univers, så efterlades vi med en følelse af noget uforklarligt. Hvis der er en Gud derude, så er der mere tale om en mystisk magt, der ikke lader sig begribe.

Signs bliver en seværdig, intelligent og spirituel alien-film med mange små gys, men også blandet med pudsige og humoristiske indfald.

Ligesom filmen *Contact*, der spillede troen ud mod videnskabens kolde fakta, så får *Signs* pillet ved forestillingen om, at mennesket er kastet ind i et absurd univers uden dybere sammenhæng.

Carsten Thomsen

FRA DØDSRIGET TIL HIMMELEN

Af Louis Nielsen

Kapitel 14: "Verdens bund", side 184-192:

Noget i den skildring, som følger, minder påfaldende om de sidste kapitler i "Morgenvandrerens rejse", hvor skibet er kommet til "verdens ende" og musen Rippitjip alene i sin lille skindbåd sejler mod verdens ende og Aslans eget land.

Kong Caspian havde dengang haft denne ubændige trang til at sejle med, og kun ved næsten at anvende vold var det lykkedes hans venner at afholde ham fra det og kalde ham tilbage til pligtens vej - til opgaven, Aslan havde kaldet ham til.

Prins Rilian har stående overfor

kløften, som lukker op til Bism, riget under jordens bund, den samme hunger og trang efter det ultimative eventyr. Jill kan simpelthen ikke klare tanken om, at de skulle begive sig ned i den ildsprudlende kløft, og vender sit blik mod Eustace i forvisning om at få opbakning hos ham. Men hvad oplever hun?

"Hendes bekymring steg, da hun så, at hans ansigt var helt forandret. Han lignede mere prinsen end den gamle

Schrubb fra forsøgsskolen. For nu huskede han alle sine eventyr og den tid, hvor han havde sejlet med kong Caspian"

"Eders Højhed," sagde han. "Hvis min gamle ven, musen Rippitjip, havde været her, ville han have sagt, at vi ikke kunne afvise Bisms eventyr uden at få en plet på vores ære".

Jill er endnu ikke blevet fanget så meget ind af Narnias unikke atmosfære, at hun er blevet grebet af den. Hun tænker endnu alt for rationalistisk, alt for meget efter, hvad hun har lært på forsøgsskolen.

Trangen til eventyr, som Narnia vækker hos mennesker, har kun i

N A R N I A

sølvstolen - 7. del

begrænset omfang meldt sig hos hende, hun sidder stadig for meget fast i nyttetænkning. Hun afviser også hårdnakket at tro på Golgs beskrivelse af Bisms "Ægte sølv, ægte diamanter".

For hende kan sølv og diamanter kun komme fra miner under jorden, og her er de dybere, end hvor selv de dybeste miner findes.

At der under jordens dyb kan være et rige, hvor sølv, guld og diamanter er levende og vokser, hvor "man kan plukke en håndfuld rubiner, som man kan spise, eller presse sig en kopfuld diamantsaft" er endnu for Jill det rene vås. Hun vil slet ikke have evnet at følge Golg, når han fortsatte: "I vil ikke have noget tilovers for de kolde, døde skatte fra jeres sølle miner, når I én gang har smagt de levende fra Bism".

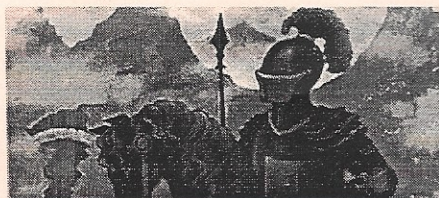
Dødsriget i Bibelen

Men hvad er Bism, og hvad står det for i Lewis' tankeunivers? I og med, at rejseselskabet nærmest styrtede ned i jordens dyb og siden blev ledt ned i Det dybe rige, og i og med, at de undervejs også passerede den sovende fader Tid, bibragtes vi en fornemmelse af, at det var de dødes rige, de besøgte.

Heksen, Fruen af den grønne Kjørtel, som hun kalder sig i denne bog, har været henvist til dødsriget, men derfra er hun igen på vej tilbage til overfladen, tilbage til Narnia, som hun, da børnene og Muddermukke endelig nåede frem, er så tæt på at generobre, at vi taler om næste dag og ikke om en uge, måned eller år.

Mange forestillinger brydes i dette her. Bibelens apokalyptiske beskrivelser er bestemt med, græsk mytologi også middelalderkirkens opfattelse og beskrivelse af underverdenen, som også ligger bag Dantes "Guddommelige komedie".

Det nye Testamente taler om "afgrunden", og om "det høje og det dybe", og om dødsriget. Traditionelt opfattes dødsriget som "under jorden", man stiger ned i Sjeol, dødsriget. Men i Det nye Testaments univers er de hensovede hellige nok i deres grave, men selv er de i Paradiset, "hjemme hos Herren", om det er Himmelen selv eller Himmels forgård, kan vi ikke vide, saligheden og lykken der behøver

Intet sted, hverken i det
højeste høje eller i det
dybeste dybe, kan isolere
os, så hans kærlighed ikke
når os. Omvendt kan vi
ikke gemme os noget
steds, hvor hans dom ikke
vil kunne nå os.

vi ikke at have den mindste tvivl om.

Bibelen forkynnder også tydeligt og klart, at der ikke er noget sted i universet eller for den sags skyld universerne, hvor Gud ikke er til stede, hvor hans magt ikke når os. Intet sted, hverken i det højeste høje eller i det dybeste dybe, kan isolere os, så hans kærlighed ikke når os, omvendt kan vi ikke gemme os noget sted, hvor hans dom ikke vil kunne nå os.

Det nye Testamente proklamerer også frejdigt, at Kristus ikke alene er Herre over levende og døde, men også over det dybe, død, dødsrige, helvede. "Op" og "ned" behøver ikke at forvirre os, de er ment som metaforer for hele universet, for alt, hvad Gud har skabt i rum og tid. Og overalt i rum og tid er han den Almægtige.

Evighedslængslen

Verdens ende, som Rippitjip rejste imod, er set fra Narnias perspektiv forgården til Aslans eget land, Bism nede i jordens dyb er for gnomerne det samme, landet med uendelig og fortættet salighed, en salighed som gør det livløse levende, en herlighed fuld af farvepragt, hvor vi hører kerubernes røst ud fra ilden (salamanderne, mini

dragerne). Her er selv drager gode skabninger.

Har man været i Bism, vil man ikke længere "have noget tilovers for de kolde, døde skatte fra jeres sølle miner, når I én gang har smagt de levende fra Bism".

Ikke så mærkeligt, at Rilian, som har genfundet sin narniske natur, - ligesom hans far som i sin tid måtte tvinges til at blive i stedet for at rejse til "verdens ende" - , må tvinge sig selv til ikke at følge Golg: "Vi må jo nok desværre drage af sted," sagde prinsen, "men jeg efterlader det halve af mit hjerte i landet Bism".

I Narniakrønikerne er denne dybe længsel efter Aslans eget land (Himmelen) et absolut gennemgående træk. Som Narnia og alt ved siden af, over og under, er skabt af Aslan og underlagt ham, men Narnia landet han kommer til, lider for, dør for, kæmper for og lader bestå til hans eget rige kommer, således længes alle Narnias sande og ægte beboere efter Aslan.

Overført til vores verden og til kristen erfaring kan vi sige, at evighedslængselen gløder i alle sande kristnes hjerter, hvor den mangler er noget afgjort og uendelig værdifuldt slået i stykker. Evighedslængselen og evighedshåbet fortættes de steder i Narniakrønikerne, hvor vi befinder os ved "verdens ende" eller som her foran kløften til Bism. Men det må blive ved længslen, for opgaverne presser sig på, og de skal løses, for de er pålagt dem af Aslan.

Først i den sidste af krønikerne "Det sidste slag" opfyldes de for altid.

At Rilian, Eustace, Muddermukke og Jill har opholdt sig så længe her foran kløften har forsinket dem, og tiden begynder at blive kritisk, for snart vil alt i Det dybe rige ligge under vand. Efter møjsommeligt at have kæmpet sig gennem vandmasser og op ad bakke, medens lysene gradvis aftager og til sidst helt slukkes, står de pludselig tilbage "i buldrende mørke".

De har brug for at opmuntre hinanden, hvilket de unægteligt gør på hver sin måde:

"Tab ikke modet, venner," sagde prins Rilians stemme: "Hvad enten vi lever eller dør, vil Aslan være vores herre". "Det er nemlig rigtigt," sagde Muddermukkes stemme: "Og I må ikke

glemme, at der er én fordel ved at være spærret inde hernede: Der skal ikke bruges penge til en begravelse”.

Ubestridt af både Rilian og Muddermukke er, at “Hvad enten vi lever eller dør, vil Aslan være vor herre”.

Det ligger så tæt op af et direkte bibelcitater, som noget kan være: “Hvad enten vi altså lever eller dør, tilhører vi Herren. Derfor døde Kristus og blev levende igen, for at han skulle blive herre over både døde og levende” (Rom 14:8b-9).

Medens Rilian forventer, at de vil leve, forventer Muddermukke, at de vil dø. Men hans pragtfulde, sorte, dødsfornægtende humor fornægter sig ikke. Og så følger atter en af Muddermukkes perler, den med fordelingen ved at være spærret inde hernede: “der skal ikke bruges penge til begravelse”. Men naturligvis er de samtidig bange. Og det kan høres på deres stemmer.

Derfor foretrækker Jill intet at sige. Hun vil ikke, at de andre skal vide, at hun er bange. Men vent! noget er ved at ske.

Jill forsvinder (kapitel 15, side 193-203):

Hvis vi skal gøre os noget håb om at blive færdig med “Sølvstolen” med denne artikel, - og det skal vi - må vi haste gennem dette kapitel, ikke fordi det ikke indeholder mange interessante ting og mange dybsindigheder, for det gør det, men ganske enkelt for at blive færdig.

Jill er stående på Muddermukkes skuldre kommet gennem overfladen til et landskab, hun til at begynde med ikke kender som et landskab, men som hun lidt efter lidt oplever som at være kommet op til omverdenen igen, ja at være landet midt i Narnia.

Imedens er de øvrige stadig der, hvor de var, da Jill med et var blevet både tavs og borte. Eustace er sur på Muddermukke, som ikke har kunnet holde fast på Jill:

“Jeg ved det ikke, Scrubb,” stønnede Muddermukke. Det skulle ikke undre mig, om jeg er den fødte taber. Skæbningen har nok udpeget mig til at forvolde Poles død, ligesom den udpegede mig til at spise talende hjort på Harfang. Ikke fordi jeg ikke selv kan gøre

Evighedslængselen gløder
i alle sande kristnes
hjerter, hvor den mangler
er noget uendelig værdi-
fuldt slået i stykker.
Evighedslængselen
fortættes de steder i
Narniakrønikerne, hvor
vi befinder os ved
“verdens ende”

for det, for det kan jeg”.

Da prinsen kommenterer den skam, de har pådraget sig ved at “sende en tapper ungjomfru i favnen på fjenden” svarer Muddermukke ham:

“Se nu ikke alt for sort på det, herre. Vi er nok i sikkerhed hernede, men vi risikerer at dø af sult”.

Atter en af disse perler. Der er næsten noget Storm P over det. Muddermukke tror på en bestemmelse i livet, og bestemmelsen har ikke udpeget ham som en af de heldige. Og det accepterer han fuldt ud, og accepterer det så helhjertet, at han ikke gør sig til et offer, men påtager sig det fulde ansvar, også for de bommerter, han gør sig skyld i.

Muddermukke er ædel og tapper, var han et menneske, ville vi sige, at han er et rigtigt mandfolk. Ikke noget klynk her, ikke noget med at gøre alt og alle til syndebuk.

Det er forfriskende i en tid, hvor ingen er skyld i noget, men hvor vi alle klarer frisag ved at henvise til gener og

livsbetingelser. Det er den samme karshed, som møder os i Jesus, og lyser os imøde, når vi læser Det nye Testamente.

Da Rilian endelig er blevet gravet frem, siger Lewis om ham:

“Ingen var overhovedet i tvivl om, hvem han var.....Selv om han var bleg efter den lange indespærring i Det dybe rige og sortklædt, støvet, ukæmmet og trætt, var der noget ved hans ansigt og holdning, som ikke var til at tage fejl af. Det ansigtsudtryk har alle sande narniske konger, som er herskere af Aslans nåde og sidder på Kong Peter den Prægtiges trone på Cair Paravel”.

Få Muddermukker

Det er bemærkelsesværdigt, at Rilian efter så længe at have været under Heksens magt, nu så kort tid efter at være blevet udfriet af Aslan, har genfundet og genvundet alt, hvad han engang var som kronprins af Narnia. Det er ligefrem at læse i hans ansigtstræk.

Siden enhver, som tror på Jesus og har ham som Konge, er oprejst og sat som konge med ham, kan vi fundere over, hvad det betyder overført til os. Noget af Jesus Kristus skulle også kunne genkendes i os, som en dag skal se Ham som han er, og når vi ser ham blive ham lige.

Rilian hyldes nu af sine narniske undersætter og blandt dem “brød jubelen løs, og folk hoppede og dansede af glæde og omfavnede hinanden og kyssede hinanden og klaskede hinanden på ryggen. Det var så gribende, at tårerne vældede frem af Jills øjne. Alle deres prøvelser havde været umagen værd”. Det taler altsammen for sig selv og behøver ingen kommentar fra min side.

Hvad siger Muddermukke? Ikke andet end, hvad vi har vænnet os til at forvente af ham. Ingen sejr, den være sig nok så stor og ingen virak, gør nogen forskel for ham. Ufortrødent har han gennem hele fortællingen været den samme:

“Jill hørte Muddermukke sige til dem, der flokkedes om ham: “Nej, nej, min historie kan vente. Jeg har ikke oplevet noget særligt - ikke noget, der er værd at snakke om. Nej, jeg vil høre, hvad der er sket, mens jeg har været væk.

Prøv ikke at pakke det ind; jeg ønsker den usminkede sandhed. Har kongen lidt skibbrud? Har der været nogen skovbrande? Krig ved den calormenske grænse? Eller måske et par drager? Det skulle slet ikke undre mig". Og alle væsenerne lo højt og sagde: "Er det ikke bare typisk af en marskmule?"

Alle menigheder har en Muddermukke eller to, selvom de desværre er en uddøende race. Muddermukkerne er mennesker, som ikke stiller nogen krav, og som bare gør tingene, fordi tingene skal gøres; de kendes ikke på de store følelser, de store armbevægelser eller de store ord, men på, at de er der, altid rede til at bære deres rigelige del af de fælles byrder.

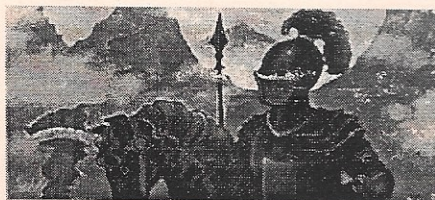
Mange brikker falder nu på plads for Narnias indbyggere. De ser hele plottet for sig og kan trække trådene tilbage til hin gang, hvor Narnia lå hen i mørke og evig vinter, fordi en ond heks havde nedkaldt den over landet. Den samme ondskab, nu bare ikklædt en anden forklædning havde endnu engang planlagt et dødeligt anslag mod Narnia.

"Og af det, Eders Højhed, kan vi lære, at heksene fra norden altid er ude på det samme," sagde den ældste dværg, "men at de planer, de lægger for at tilrane sig magten, ændrer sig, som tiden ændrer sig."

Det er vise ord, som finder både tilslutning og genklang i det, som Bibelen fortæller om Guds ærkefjendes strategi og desperate forsøg på at fravriste Gud, hvad der alene retmæssigt er hans. Kirken må indstille sig på, at sådan er det, og vil det forblive, til Kristus kommer igen, og den må indrette både sin årvågenhed og sit beredskab efter det.

Tingene bliver sat på plads (kapitel 16, side 204-217)

Også gennem dette kapitel må vi hastigt ile. Mange ting sker i dette kapitel, vigtigst er, at Aslan kommer, og det Aslan udretter. Der tages afsked i dette kapitel, med nogle for altid på denne side Aslans eget rige. Muddermukke siger vi farvel til. Som børnene gør vi det med vemod og med

**Muddermukkerne er
mennesker, som ikke stiller
nogen krav, og som bare gør
tingene, fordi tingene skal
gøres; de kendes ikke på de
store følelser eller de store
ord, men på, at de er der,
altid rede til at bære deres
del af de fælles byrder.**

beundring. Af ham har vi lært virkelig meget.

Der er mange dybt fascinerende skikkelser i Narniakrønikerne, men blandt dem, vi husker længst, er musen Rippitjip og marskmulen Muddermukke. Jill gør det hele om Muddermukke op i disse ord:

"Muddermukke! Du er en rigtig gammel fupmager. Du lyder så sørgmodig som en bedemand til begravelse, men jeg tror, at du i virkeligheden er lykkelig. Og du taler, som du er bange for alt mellem himmel og jord, men i virkeligheden er du tapper som ... som en løve".

Finere kan det ikke siges, især det sidste med den indlagte tænkepause og så ordene som fuldender portrættet og sætter det hele på plads: tapper som ... som en løve".

I Narnia er der ingen sammenligning, som når så højt som den, for Aslan er en løve, men en løve af en helt særlig slags. Så højt som han når naturligvis ingen, men sammenlignes man med en løve, så har man fået den højeste udmærkelse, nogen kan opnå. Muddermukke vil aldrig tro det om sig selv, men alle vi andre giver med glæde Jill ret.

Skælder ikke altid ud

"Gid jeg var hjemme," sagde Jill. Eustace nikkede. Han sagde ikke noget, men bed sig i læben. "Jeg er kommet," sagde en dyb røst bag dem. De vendte sig og så Aslan selv, så farvestrålende og nærværende og magtfuld, at alt andet kom til at se trist og blegt ud i sammenligning med ham.

Og på kortere tid, end det tager at tage en indånding, glemte Jill alt om den døde konge af Narnia og kunne kun tænke på, hvordan hun havde fået Eustace til at falde ud over skrænten, og hvordan det var lykkedes hende at gå fejl af næsten alle instrukserne, og alle skænderierne og skærmydslerne. Og hun prøvede at sige "Undskyld", men hun kunne ikke få et ord frem.

Så trak løven dem hen mod sig med sit blik og bøjede sig og berørte deres blege ansigter med sin tunge og sagde: "Tænk ikke over det. Jeg skælder ikke altid ud. I har gjort det arbejde, jeg sendte jer til Narnia at gøre". "Må vi tage hjem nu, Aslan?" spurgte Jill."

Det kan ikke siges sandere og smukkere. Denne følelse af tillid, men også skam vi kender, når vi står foran Jesus. For der er jo vitterligt meget i vejen med os, og mange ting i vores karakter, sind og opførsel er mange gange meget tæt ved at forpurre det gode, han vil med os og sender os til.

Der er i sandhed ikke meget at være stolt af. Vi ved også med os selv, at undskyldningerne, vi så let former både overfor os selv og overfor andre, ikke rigtig duer og holder over for ham. Vi har ikke andet at sætte vor lid til end han. Men han er der, og han er den samme.

Det er kun ved hans hjælp, at de overhovedet har udrettet ærinde. Alligevel får de æren for det, for sådan er han.

Hans stille berøring af deres ansigter med sin tunge er hans måde at fortælle dem på, at alt er tilgivet, at de stadig er elskede af ham, som de altid har været elskede af ham, og at han egentlig er stolt over dem. Nej han skælder ikke altid ud. Egentlig er det en overdrivelse, for er det ikke temmelig sjældent, at han skælder ud?

De sidste blade af kapitlet og bogen er fyldt med en poesi og en patos, som er dybt bevægende og ikke lader nogen

af os uberørte.

Eventyret er ved at være slut. Endnu engang møder Jill og Eustace Aslan oppe på Aslans bjerg "højt over og hinsides enden af den verden, som Narnia ligger i". "Det sære var, at begravelsesmusikken for kong Caspian spillede videre, selv om det ikke var til at sige, hvor den kom fra (Caspian døde lige som Morgenvandreren sejlede i havn). De gik ved siden af vandløbet, og løven gik foran dem - og han blev så smuk og musikken så sørgelig, at Jill ikke vidste, hvilken af tingene det var, der fyldte hende med tårer.

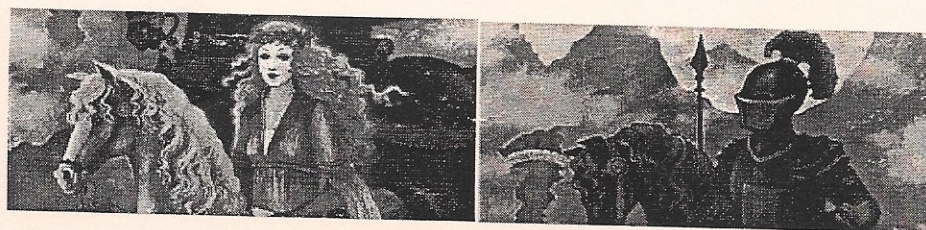
Genkender vi ikke denne fortættede dobbelthed fra kristne begravelser, på den ene side den knugende sorg og på den anden opstandelsens triumf og dybe glæde? Det må altid være præstens opgave ved en begravelse at forløse begge.

"Så standsede Aslan, og børnene kiggede ned i vandløbet. Og dér, på det gyldne grus på bunden, lå Caspian, død, med vandet strømmende hen over sig som flydende glas. Og de græd alle tre. Selv løven græd: Store løvetårer, der hver var mere kostelige, end hele Jorden ville være, hvis den var en diamant.

Og Jill bemærkede, at Eustace hverken lignede et barn, der græd, eller en dreng, der græd og prøvede at skjule det, men en voksen, der græd. Det var i hvert fald det nærmeste, hun kunne komme det; men som hun bagefter sagde, så synes mennesker ikke at have nogen bestemt alder oppe på dette bjerg".

I den næste scene er vi igen i et forklarende glimt fremme ved opstandelsens tidsalder. Og hvor genialt af Lewis at lade blodet fra Aslans pote falde ned i vandløbet over kongens lig. Korset, som livstræet gror af, får på den måde den evige gyldighed, også i opstandelsens rige, som korset har i kristen åbenbaring:

"Og frem piblede en stor bloddråbe, der var mere rød end noget, du nogensinde har set eller overhovedet kan forestille dig. Og den faldt ned i vandløbet over kongens lig. I det samme stoppede den sørgelige musik. Og den døde konge begyndte at forvandle sig. Hans hvide skæg blev gråt og derefter gult, og samtidigt blev det kortere og kortere,

Og frem piblede en stor bloddråbe, der var mere rød end noget, du nogensinde har set eller overhovedet kan forestille dig. Og den faldt ned i vandløbet over kongens lig. I det samme stoppede den sørgelige musik. Og den døde konge begyndte at forvandle sig.

Sølvstolen

indtil det til sidst helt forsvandt; og hans indsunkne kinder blev runde og friske, og rynkerne glattedes ud, og han slog øjnene op, og både hans øjne og læber lo, og pludselig sprang han op og stillede sig foran dem - og han var nu en meget ung mand eller dreng (Jill kunne ikke se hvad, for folk har som sagt ingen bestemt alder i Aslans land - selv om det naturligvis også her er de dumme børn, der er mest barnlige, og de dumme voksne, der er mest voksne). Og han fór hen til Aslan og slyngede sine arme så langt rundt om den tykke hals, som de kunne komme; og han gav Aslan et kongeligt kys, og Aslan gav ham et løvekys".

Aslans bjerg er en slags forklarelsens bjerg, hvor livet og døden forklares, hvor vi får lov til at se ind i Aslans eget land (opstandelsens rige), som Rip-pitjip for længst er blevet lukket ind i, som Caspian nu lukkes ind i, men som det endnu ikke er tiden, at børnene skal lukkes ind i:

"Men er han ikke... død?" spurgte Eustace, idet han vendte sig mod Aslan. "Jo," sagde løven meget stille, næsten (tænkte Jill) som om han lo. "Han er død. Det er sket for de fleste, ved du nok. Selv mig. Der er ganske få, som ikke har prøvet det". "Åh," sagde Caspian. "Nu er jeg med. Du tror jeg

er et genfærd eller sådan noget pjat. Det ville jeg også være, hvis jeg tog tilbage til Narnia nu; for jeg hører ikke til dér længere. Men man kan ikke være et genfærd i sit eget land. Måske ville jeg blive et genfærd, hvis jeg tog til jeres verden. Jeg ved det ikke. Men det er vel heller ikke jeres længere, nu hvor I er her". Et voldsomt håb voksede i børnenes hjerter. Men Aslan rystede på sit ladede hoved. "Nej, kære børn", sagde han. Når I møder mig her igen, vil I være kommet for at blive. Men ikke nu. I må tage tilbage til jeres verden en tid."

Det er en skam, at vi ikke kan få det hele med, for på de sidste sider er der mange underfundigheder og morsomme ting. Læs dem selv. Der er endnu engang et hip til forsøgsskolen og dens rektor, som afslører, hvor bidende sarkastisk Lewis kan være. Han er bestemt ikke uden vid.

Det er et af de steder i Narniakrønikerne, hvor man nærmest slår sig på lårene af grin. Vi får også et sidste glimt af Muddermukke og får lov til at glæde os over, at alt er ved det gamle. Alt andet ville også være ubærligt. Vi er endnu ikke i Aslans eget land.

Og her tager vi så afsked med "Sølvstolen". Min tanke var så i næste artikel at begynde på "Troldmandens nevø".

TIDENS

barnagtighed

I følge Jesus er betingelsen for, at vi overhovedet kommer ind i Guds rige, at vi "omvender os og bliver som børn". Og den stærkeste og tætteste vished, vi kan have om, at vi er født på ny og har Helligånden, er, at vi er Guds børn og ved Helligånden "råber 'Abba, fader!'" (Rom 8:15).

Men der er stor og afgørende forskel på at være barn og at have et tillidsfuldt, afhængigt forhold til Gud, som ethvert barn har det til sine forældre og så at være barnagtig, når man for længst er voksen og bør påtage sig voksenlivets opgaver og forpligtelser.

Det nye Testamente taler også tydeligt om, at Guds mål med sit folk og med den enkelte af os er, at vi skal "vokse op" og blive voksne og modne, i stand til at skelne og vurdere, i stand til at påtage os ansvar, i stand til at være "fuldvoksne gudsmennesker, udrustet til al god gerning" (se f.eks. Matt 13:23; Ef 4:11-16; 2 Tim 3:16-17; Heb 5:11-6:1 og 1 Pet 1:22-2:3).

Det barnagtige i tiden kommer frem i tidens forbrugerisme, 1010 dens her-og-nu bevidsthed, som helt har fortrængt evighedslængslen og beskæftigelsen med det, som rækker ud over øjeblikket. Dens lyst til bare at være tilskuere uden personligt, mentalt og fysisk selv at være til stede i noget, som bare nærmer sig forpligtetheden, dens besættelse af at blive set og lagt mærke

Af Louis Nielsen

til, dens hurtige satsen og næsten totale mangel på udholdenhed og stadighed i det, man søger.

Identitet på TV

"Du er på, du lever" er et af tidens slogans, som man godt kunne tro, ligefrem er devisen visse mennesker lever efter. Hvorfor stiller de ellers op i diverse programmer, hvor deres optræden meget ofte fremstiller dem i dybt ydmygende og krænkende positioner?

Medierne vil gerne fremstå som stærkt medfølelses og sympatiske, og vil så gerne præsentere os for såkaldte "almindelige mennesker", - og ofte lykkes det, det må vi i al fairness vedgå. Men der er også skræmmende eksempler på det modsatte, hvor mennesker udstilles som en vare, og hvor den dybere hensigt med programmet ikke så meget er at oplyse og gøre os klogere på livet, men kun at underholde og underholde os ved at pirre til nogle af de værste instinkter i vor natur.

Hvorfor stiller folk op til den slags?

Fordi identitet for svært mange er blevet et spørgsmål om at være kendt og at kunne noget, som for et øjeblik kan samle interessen, men som meget,

Det barnagtige i tiden kommer frem i
tidens forbrugersisme, dens overfladiskhed,
dens mangel på perspektiv, dens her-og-nu
bevidsthed, som helt har fortrængt evigheds-
slængslen og beskæftigelsen med det, som
rækker ud over øjeblikket.

meget snart er glemt og borte, efterladende det arme menneske mere tomt og forvirret end nogensinde. Brugt og brugt op, er den triste kommentar det efterlader sig.

Gud har, siger Peter, ved Jesu Kristi dyrebare blod på korset "løskøbt os fra det tomme liv, vi havde overtaget fra vore fædre". Vi træller ikke længere "under tomheden" (Rom 8:18 ff.), men Jesus har sat os på vintræet, indpodet os i sig selv og "sat os til at gå ud og bære frugt, og blive ved med at bære frugt, så Faderen kan give os, hvad som helst vi beder om i mit (i hans) navn" (Joh 15:16).

Helstøbte mennesker

Kristne er af Gud gjort til ressourcepersoner, for at bruge et af tidens fortærskede ord. Gud har taget imod os, givet os adgang til sig, gjort os til sine sønner og døtre, gjort os til arvinger hos sig til al hans herlighed. Han har tillige udrustet os med både vuggegaver og nådegaver ved Helligånden.

Troen er således en kolossal rigdom, vi kunne fristes til at sige, en investering for evigheden, som Gud har gjort i os, ikke fordi vi er nogle farlige karle, men fordi han er god og i sin evige nåde og kærlighed har bestemt os til herlighed og ære, "hans navn til herlighed og pris".

Kristne skulle ved omvendelsen til Kristus have unddraget sig fordærvetheden i verden, men alligevel smit-

ter og angriber tidens og samfundets sygdomme i alt for stor grad også os. Nogle gange må grunden søges i den måde, nogle af os psykisk fungerer på, lad os i det mindste give terapeuterne iblandt os den indrømmelse, men meget ofte bærer vi ikke frugt for Gud, fordi vi lader os drage for meget til verden og verdens liv og ikke holder så tæt kontakt til Jesus, som vi skulle.

På den måde kan den barnagtighed, som er i tiden, også få fodfæste hos os og i kirken, så vi er idelig undskyldning for os selv, altid unddragende os ansvar og forpligtelser, altid fyldt af selvmedlidenhed, selvsøgende og selvoptagne uden hæmninger.

Et vist behov for at have det sjovt og være afslappede har vi alle, og i sig selv er der intet forkert i det. Gud er ikke mavesur, og Guds rige og Guds kirke er ikke specielt for de mavesure. Men hvis at have det sjovt bliver målet over alle mål og motivationen eller parameteren for, hvad vi vælger og fravælger, så er vi grebet af tidens bacille nr.1, så er der noget i vejen med vores discipelskab, så undtager vi os Guds vilje og vi bliver aldrig de "helstøbte mennesker", det er Guds vilje, at vi skal være.

Også unge mennesker må engang have "løbet hornene af sig" - det er en både rimelig og naturlig forventning, vi stiller til dem. Heller ikke menigheden må forblive umoden, men bevæge sig frem til "de voksnes stade", men naturligvis vil der i en menighed også være børn og unge, hvis barn-

lighed og ungdom, vi skal tage hensyn til.

Lalleglade kristne

Det er også klart, at i menigheden og i samfundet er der flere unge, som er meget mere modne og ansvarsbevidste, end mange ældre voksne er det. Mine spidse bemærkninger i denne artikel er kun lidt aldersrelaterede, for forholdene, jeg påtaler, går på tværs af alle aldre.

Ældre kan nogen gange være besat af en myte om evig ungdom, som gør dem kvalmende for unge. "Ung" er ikke kun at være ung af år, men ofte lægges der af trendsætterne i ordet "ung" netop det at være vild, forvovet, larmende, hæmningsløs, perspektivløs, uden sans for andet end "sjov og balade".

Det er ikke det billede af unge, som foresvæver mig, men sådan er man, hvis man er virkelig ung, er der nogen der vil have os til at tro. Tilslutter vi os som kirker disse stereotyper om, hvad det er at være ung, og hvad unge kan li' og indretter alt i kirken efter det, tror jeg, at vi måske nok imødekommer nogle unge, men samtidigt svigter vi talrige andre.

Kirken må naturligvis lade sociologiske faktorer indgå i sine overvejelser over den måde, den skal være kirke på, men mere afgørende er det, at den orienterer sig i Bibelen og følger de retningslinjer og målsætninger. Det nye Testamente sætter op for menighedens vækst, ansvar og opgaver i verden. Og efter det må vi tålmodigt og mildt, men også fast og bestemt både selv lade os lede og lede alle de øvrige i menigheden, unge, voksne, gamle.

Det ansvarsløse, uforpligtende, lalleglade og barnagtige i tiden er ikke noget forbillede for Kristi menighed at følge. Det må vi disciplinere os selv og menigheden til at forsage. Det gør ingen noget godt, tværtimod blokerer det for det gode, og efterlader os mere tomme, mere desillusionerede, end nogensinde, mindre og mindre skikkede til at være det "Guds mesterværk af gode gerninger" (Ef 2:10), som Gud har skabt os til og forudbestemt os til at være i Kristus.

Modsatninger mellem

islam og kristendom

i lyset af Søren Kierkegaard

Der er dybe modsætninger mellem islam og kristendom, når det gælder læren om synd og skyld og det at forholde sig til Guds almagt og Guds kærlighed. Denne artikel beskriver nogle af forskellene, særligt set i lyset af Søren Kierkegaards skrifter.

1 slam og kristendom har det fælles høje mål at adlyde Gud og gøre hans vilje, men vejen dertil er forskellig! Det ligger i opfattelsen af mennesket og af selve gudsbegrebet.

I mødet mellem kristendom og islam overser man i den aktuelle debat ofte de mest afgørende eksistentielle spørgsmål, vi mennesker stilles overfor i tilværelsen: Hvad skal jeg gøre med min synd og med min skyld? Søren Kierkegaard skriver:

“Den dybeste Selvbevidsthed i Mennesket er Syndsbevidsthed. Den dybeste Sandhed i Mennesket er Skyldsbevidsthed.”

Af Michael Bramming

Og han påpeger flere steder i sit store forfatterskab, at det er her forudsætningen ligger for vor egen selvforståelse og frihed. Hvis vi som mennesker skal ”træde i karakter” som det menneske Skaberen har sat os til at være, og blive ”hiin enkelte”, så kan vi ikke vige uden om disse spørgsmål.

Kierkegaard går ud fra Paulus’ “Ånd, sjæl, og legeme” (1.Thes.5:23) og beskriver de modsætninger, der råder i alle mennesker. Vi er fastholdt i vor natur, det sjælelige og det legemlige, som er bundet til det han kalder for

endelighed, og til tiden, eller det jordiske. Men vi ejer også i vort sind: Uendeligheden, evigheden og friheden!

For at kunne få disse momenter i balance, må mennesket opbygge et forhold til sig selv, få bevidsthed om sig selv, som ånd, og herunder dette selvforholds valg af holdning til synd og skyld. Den opgave kalder Kierkegaard for ethvert menneskes Livsproject.

De dybe modsætninger mellem islam og kristendom fremstår tydeligt, når Islam siger, at det er det gode menneske, som kommer i Paradis. Det mente farisæerne jo også, og underligt nok er det også den almindelige opfattelse i kristenheden!

Allah er den nådige, tilgivende og barmhjertige, og gør du dit allerbedste for at adlyde Koranen, og Muhammeds forståelse af dens budskaber, som han fik åbenbaret, så er du på vejen til himlen. Men hvem er god nok? Bibelen påpeger, at vi dybest set ikke aner, hvad der ultimativt er godt eller ondt, for vi ved ikke, hvad synd er! Det ved kun Gud!

Guds lov

Selv om Gud har sat sit vidnesbyrd i alt det skabte, så kender vi ham dog ikke, og derfor kender vi heller ikke os selv! Der skal åbenbaring til, og det er kun Evangeliet, der kan åbenbare Gud, og den han sendte, Kristus Jesus, og det sker kun ved Guds Ånd.

”Ingen er god, uden Gud” sagde Jesus til den skriftkloge. Vi kommer kun ind i Guds Rige ved tro på Kristus, som sagde: “Ingen kommer til Faderen uden ved Sønnen, og ingen kender Sønnen uden at Faderen har åbenbaret ham”.

Allahu akbar betyder: Allah er større! Allah vil altid fremstå som den helt igennem utilnærmelige. At Guds ånd og menneskets ånd skulle kunne forenes, er derfor utænkeligt. Allah kan ikke være forpligtet, eller han skylder på intet punkt mennesket noget som helst! Det er, som om han forbliver fjern, pga. sin ophøjethed. Der er en uoverstigelig mur imellem.

Allah opleves ofte vilkårlig overfor sin skabning, mennesket. Ultimativt kan du kun gøre et: I blind lydighed at underkaste dig hans vælde. Men

at opfylde loven, og at gøre gode gerninger, gøre sit allerbedste, som farisæerne jo også forsøgte, kan dybest set ikke tilfredsstille mennesket.

Der vil være noget uforløst tilbage. En Angst, som hele tiden vil flytte grænser. Hvorfor? Fordi dit selv, dit jeg er fikseret på loven, som tilhører det timelige eller det jordiske!

Så langt jeg ser det, er Koranen med alle sine bud netop en hindring for, at det menneskelige selv (ånd) kan blive frit. I Islam er der ingen principiel forskel på 'lov' og 'evangelium'. Koranens indhold er objektivt forståelige love og regler om, hvad der er 'retfærdigt'. Men hvis du i din ånd vender dig imod "Uendelighedens Mulighed", Jesus Kristus, så kan troen på ham erstatte og opfylde loven. Kristus er lovens fuldender. Og drives vi af hans Ånd, er vi ikke under loven, (Gal.5:18) men under Kristi lov.

Guds åbenbaring

Niels Henrik Arendt, påpeger i sin bog, "Gud er Stor", side 53, at Islam står overfor et stort dilemma.

"Gud kan ikke åbenbare sig for skabningen i sin uskabtheds væld - deri har islam for så vidt ret; men kan han ikke komme mennesket nær i en skabning, så er åbenbaring umulig. Enhver åbenbaringsreligion konfronteres under en eller anden form med mysteriet, hvorledes det evige kan manifestere sig i den timelige verden; det gør islam også. Hvis forbindelsen mellem Gud og menneske er så indirekte, som den bliver, i hvert fald hvad sprog angår, hvorfra får Koranen så sin autoritet? Kristendommen får sin autoritet fra Jesus selv - det er virkelig et spørgsmål om at tro Jesus på hans ord. Men kommer Koranens autoritet så i virkeligheden også fra Muhammed, hvis Gud er så tilbagetrukket fra den skabte verden, som det synes - og er M. så ikke en slags mellemmand mellem Gud og menneske, selvom Islam energisk vil afvise, at der skulle være en slags Mellemmand? Er Islam så alligevel en slags messianisme?

I Islam er åbenbaringen definitiv med åbenbaringen af Guds ord, Koranen. Med overmål fastslår Islam, at med M. er Guds åbenbarings Vej til mennesker lukket. Men der åbnes muligheder for nye syn af Koranens budskaber og

Det er kun gennem forsoningen, at mennesket kan frigøres for sin Angst og realisere sit eget selvforhold, og først da træder det i karakter som et helt menneske, "hiin enkelte", en fri ånd, et frit menneske. Dette er imidlertid aldrig en statisk tilstand, men en kontinuerlig proces !

vejledninger.

I kristendommen er åbenbaringen også endegyldig, men den er også åben, i og med at den netop er en åbning ind til den levende Guds suveræne realitet".

Dette fremgår også i Kol.2:9-10, "thi hele Guddomsfylden er legemlig til stede i Kristus Jesus". Åbenbaringen er en levende person, og ikke kun et skrift, og "Bogstavet slår ihjel, men Ånden gør levende" 2.Kor.3:6.

Hvis et menneske møder sin Gud, som Peter gjorde det, ved den store fiskefangst, Lukas 5:4-11, så ved vi hvad synd er, at vi er syndere, der trænger til frelse og forsoning med Gud.

Det er jo sandheden der skal frigøre mennesket, (Johs.8:32) og få det til at indse sin totale afmagt. Men hele forsoningstanken og dette paradoks, at Gud blev menneske, og at han i Kristus forligte verden med sig selv, det er og bliver "en dårskab for verden og en forargelse for "den religiøse", jøde såvel som muslim.

Guds kærlighed

I "Kristelige Taler" fra 1848, skriver Kierkegaard om Guds kærlighed, der åbenbarer sig i hans almagt. "Overfor en almægtig Gud som har skabt alt ud af intet forbyder det sig selv, at mennesket skulle være "noget" Gud må tage hensyn til. Men i sin skabelse af mennesket - føjer Han kjerligt til, "bliv

Noget endog overfor mig". Vidunderlige Kjerlighed, selv hans Almagt er i Kjerlighedens Magt".

Et sted i sine Journaler udtrykker han det på denne måde:

"Det er ikke Almagten, der fordrer noget hos Mennesket, for her er vi kun Støv, et usselt intet. Men for Kjerligheden er vi Noget! Det Høieste der overhovedet kan gøres for et Væsen, høiere end Alt hvad En kan gøre det til, er at gøre det frit.

Dette er det ubegribelige, at Almagten ikke blot formaaer at frembringe det Imposanteste af Alt: Verdens synlige Totalitet, men formaaer at frembringe det Skrøbeligste af alt: et lige overfor Almagten uafhængigt Væsen".

Det er i kærlighedstanken, Agape, at Kristendom adskiller sig fra al religion. Vi kan og skal intet præstere for at opnå Guds frelse, kun tage imod i tro. Synd er jo ikke at tro, ikke at tage imod Guds gave, Jesus Kristus, og dermed blive retfærdiggjort og forsonet med Gud. (Johs.16:8)

Det er kun gennem forsoningen, at mennesket kan frigøres for sin Angst og realisere sit eget selvforhold, og først da træder det i karakter som et helt menneske, "hiin enkelte", en fri ånd, et frit menneske. Dette er imidlertid aldrig en statisk tilstand, men en kontinuerlig proces !

Altså, mennesket er noget overfor Gud. Det er elsket af ham, det er af

betydning for Gud, vi har værdi i os selv! Men den frihed, vi har vundet i Kristus, er frihed til at elske Gud og til at leve i hans kærlighed, frihed til at følge det dobbelte kærlighedsbud: Elske Gud og elske næsten!

Efterskrift fra Afsluttende uvidenskabelige Efterskrift.

Søren Kierkegaard understreger i hele sit forfatterskab, at alle bibelens moralske og etiske udsagn altid er til person-

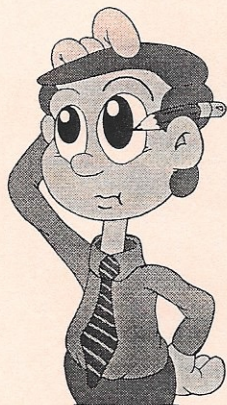
lig afgørelse og efterfølgelse, og derfor ikke til f.eks. at hævde sig overfor muslimer, eller andre mennesker overhovedet! Det fremgår tindrende klart i hans analyse af begrebet Sandheden, hvor han bl.a. skriver:

Dersom en, der lever midt i Christendommen, gaar op i Guds Hus, i det sande Guds Hus, med den sande forestilling om Guden i viden, og nu beder, men beder i Usandhed; og naar en lever i et afgudisk Land, men beder med Uendelighe-

dens hele Lidenskab, skønt hans Øje hviler på et Afguds Billede: hvor er saa mest Sandhed? Den ene beder i Sandhed til Gud, skønt han tilbeder en Afgud; den anden beder i Usandhed til den sande Gud, og tilbeder derfor i Sandhed en Afgud?

Hvortil en af mine gode bekendte bemærkede: "Man frelses ved at tro, at kristendommen er sandheden, ikke ved at tro, at en anden religion er usandheden".

Perspektiv Bibelskole

København

Højnæsevej 60, Rødovre
lørdag den 11. januar

Odense

Vesterbro 9 B
lørdag den 18. januar

Begge steder kl. 9.30-16.30

Pris: 60 kr. inkl. frokost, kaffe og studiemateriale, (Gratis for Bibelskolens medlemmer).

Tilmelding senest torsdag den 9. januar for seminaret i København til Sven Straarup 44911641, for deltagelse i Odense tilmelding senest torsdag den 16. til Joyce Deeks, 66117321.

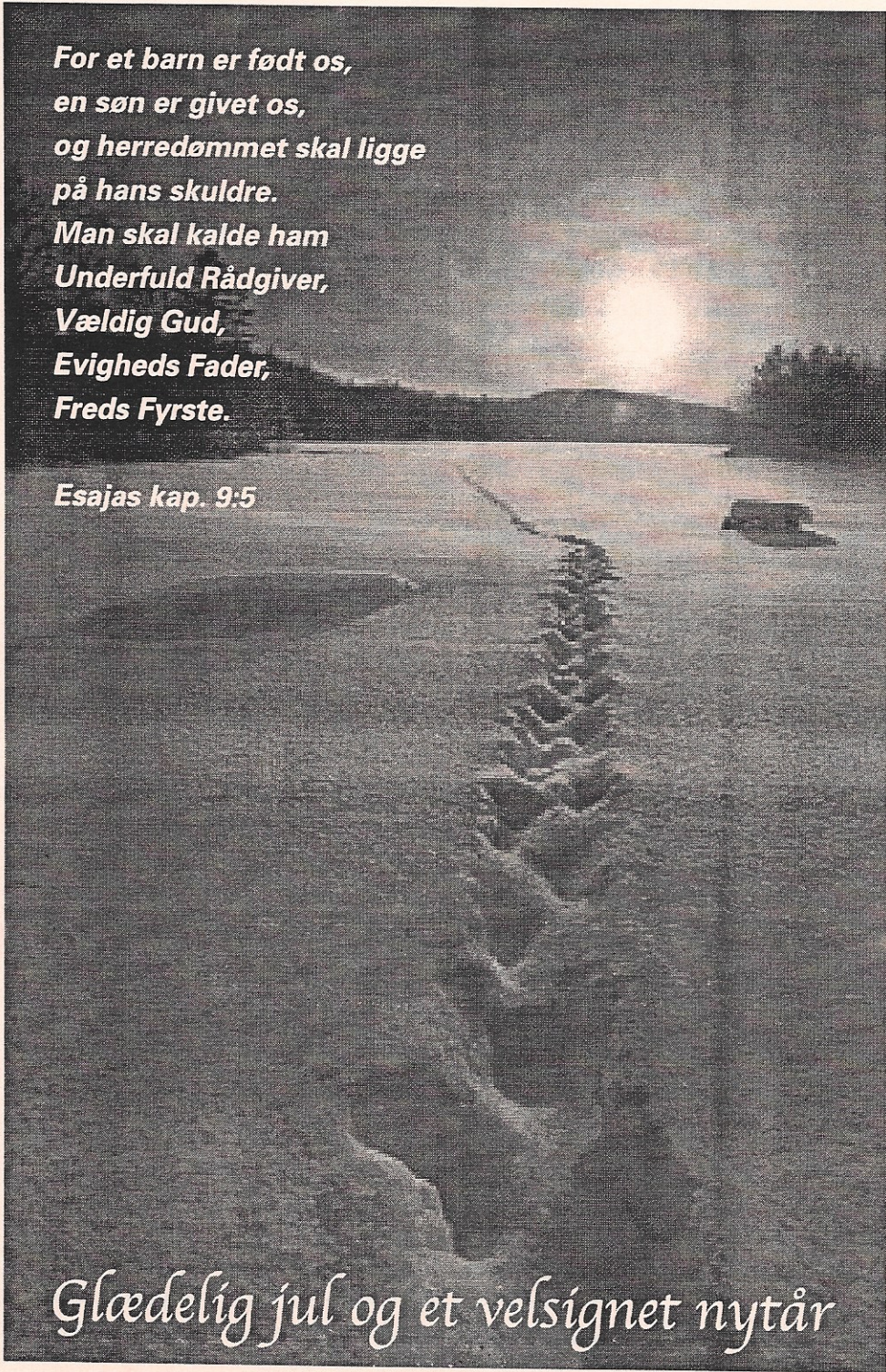
17. Seminar: Hvilken plads er der for fornuften i kristen teologi og praksis?

Optakt til en serie af seminarer med praktisk teologi som emne.

Seminaret vil foruden af to forelæsninger bestå af to praktiske øvelser i plenum.

1. Forelæsning (v. Louis Nielsen): Grundlæggende for kristendommen er, at den er en åbenbaringstro. Hvad forstår Bibelen ved åbenbaring, og hvordan kommer åbenbaring til os? Hvilke medier og midler bruger Gud? "Det skete" og "Herren sagde". Det gamle Testamente som direkte åbenbaring. Det gamle Testamente som indirekte åbenbaring. Forskelle i autoritet? Det nye Testamente - den unikke, alsamlende åbenbaring i Kristus: Ordet, som blev kød, lyset som skinner, Jesus vejen, sandheden og livet - Jesu liv - Jesu død, Jesu opstandelse, Helligåndens komme - apostlene - kirkens tidsalder. Åbenbaringens evige gyldighed og dens autoritet.

2. Forelæsning (v. Karl-Jørgen Helmich): Hvilken brug er der, når vi tolker Skriften, og navnlig når vi udleder praksis af Skriften, for sund fornuft og almindelig antagelse ("common sense"). Hvordan møder vi indvendingerne fra "den rendyrkede fornuft", det, at alt skal være logisk og beviseligt? Hvordan anvender vi Skriften under skiftende kulturer, tider og ideer? Må vi slet ikke skele til traditionen, til det andre gør, til hvad der er almindeligt antaget? Er der slet ingen plads for "sund fornuft"? Er kompromisser aldrig tilladelige? Er alt gjort ved at holde sig til Skriftens "bogstav"? Det gode ved at holde sig skrbøbeligheden ved alle menneskelige ræsonnementer og beslutninger for øje.

*For et barn er født os,
en søn er givet os,
og herredømmet skal ligge
på hans skuldre.
Man skal kalde ham
Underfuld Rådgiver,
Vældig Gud,
Evigheds Fader,
Freds Fyrste.*

Esajas kap. 9:5

Glædelig jul og et velsignet nytår

Kristent Perspektiv udgives af Perspektiv Bibelskole. Sekretariatet v. Joyce Deeks, Lindevej 56, 5250 Odense SV. Redaktion: Carsten Thomsen (ansv. red), Hvidbjergvej 9, 1th, 2720 Vanløse, e-mail: carsten@thomsen.as, tlf. 38 71 25 74, Louis Nielsen, Lungstedløkken 2, 5250 Odense SV, tlf: 65 96 38 37, e-mail: louis.nielsen@mail.dk, Karl-Jørgen Helmich, Toftemosevej 60, 2650 Hvidovre, tlf: 36 77 44 82. Bladet udgives 4 gange om året. Det udsendes gratis til studerende på Perspektiv Bibelskole. Årsabonnement: 85 kr.